

Nr 85

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete samt angående fortsatt giltighet av samma lag; given Stockholms slott den 2 mars 1956.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete samt angående fortsatt giltighet av samma lag.

GUSTAF ADOLF

John Ericsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

Lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete föreslås skola erhålla förlängd giltighet t. o. m. den 30 juni 1958.

Det förutsättes, att vid prövningen av byggnadstillståndsärenden, som berör de större tätorterna, större vikt än tidigare lägges vid en sådan bedömning av ärendena, som främjar en ur samhällets synpunkt lämplig förläggning av företagen.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete samt angående fortsatt giltighet av samma lag

Härigenom förordnas, dels att 1 § lagen den 30 juni 1943 om tillståndstvång för byggnadsarbete¹ skall erhålla följande ändrade lydelse, dels ock att lagen, vilken enligt lag den 15 april 1955 (nr 127) gäller till och med den 30 juni 1956, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1958.

(Gällande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, äger Konungen, i den mån det finnes erforderligt för att upprätthålla ett fast penningvärde och befrämja en ändamålsenlig användning av förnödenheter och arbetskraft, förordna, att 2—7 §§ i denna lag skola äga tillämpning.

I den mån det finnes erforderligt för att upprätthålla ett fast penningvärde och befrämja en ändamålsenlig användning av förnödenheter och arbetskraft, äger Konungen förordna, att 2—7 §§ i denna lag skola äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1956.

¹ Senaste lydelse av lagen i vissa delar, se SFS 1948: 186 och 749.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 janu-
ari 1956.*

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Ericsson, fråga angående *förlängd giltighet av lagen om tillståndsvång för byggnadsarbete* samt anför.

Lagen den 30 juni 1943 (nr 444; ändr. nr 186/1948 och 749/1948) om tillståndsvång för byggnadsarbete utgör ett led i statsmakternas strävan att upprätthålla ett fast penningvärde och främja en ändamålsenlig användning av förnödenheter och arbetskraft. Lagen gäller — sedan dess giltighetstid vid olika tillfällen blivit förlängd, senast genom lag den 15 april 1955 (nr 127) — till och med den 30 juni 1956.

Enligt 1 § i lagen äger Konungen under vissa förutsättningar förordna, att 2—7 §§ i lagen skall äga tillämpning. Har dylikt förordnande meddelats, följer därav att byggnadsarbete icke får bedrivas utan särskilt tillstånd (byggnadstillstånd). Sådant tillstånd meddelas av Konungen eller, i den mån Konungen förordnar därom, av myndighet, åt vilken Konungen uppdrager att utöva tillsyn över tillämpningen av lagen, eller myndighet, som är underordnad tillsynsmyndigheten.

Genom kungörelse den 29 juli 1943 (nr 640) med tillämpningsföreskrifter till lagen, vilken kungörelse trätt i kraft den 1 augusti 1943, har Kungl. Maj:t förordnat, att 2—7 §§ i lagen skall äga tillämpning samt meddelat tillämpningsföreskrifter till lagen.

Enligt dessa tillämpningsföreskrifter, vilka ändrats vid flera tillfällen, får åtskilliga slag av byggnadsarbeten bedrivas utan byggnadstillstånd. Härom ävensom beträffande frågan hur tillståndsgivningen är ordnad torde jag få hänvisa till propositionen nr 181 till 1954 års riksdag. Den där lämnade redogörelsen är alltjämt aktuell; sedan byggnadsregleringen dryftades vid 1954 års riksdag har således ej vidtagits någon ändring i hithörande bestämmelser.

I nuvarande läge med ett investeringstryck, som vida överstiger resurserna av arbetskraft och material, är byggnadsregleringen ett effektivt och nödvändigt instrument i den ekonomiska politiken.

För att belysa investeringsönskemålen må hänvisas till följande sammanställning:

Tablå 1. Till länsarbetsnämnderna inkomna ansökningar om byggnadstillstånd och igångsättningstillstånd för bostadshus.
Kostnad i milj. kr.

Byggnadsarbetets art	1953	1954	1955
Bostadshus.....	1 915,2 ¹	2 319,3	2 497,7
Jordbruk, skogsbruk och fiske....	2,6	1,5	5,3
Industri.....	282,9	625,2	522,9
Kraft- och belysningsverk (ej statliga).....	168,3	184,0	76,6
Samfärdsl (ej de statliga kommunikationsverkens investeringar)	124,1	162,9	205,9
Handel.....	243,4	383,7	247,5
Förvaltning, sociala ändamål m.m.	273,9	211,9	196,2
Skolor, kyrkor, samlingslokaler m.m.	332,2	380,1	383,6
Vägar och gator (ej statliga), vatten och avlopp.....	377,4	422,9	471,1
Militära arbeten.....	16,4	37,3	48,7
	3 736,4	4 728,8	4 655,5

¹ Uppgifterna för 1953 avser såväl flerfamiljshus som egnahem men uppgifterna för 1954 och 1955 endast flerfamiljshus.

Som framgår av tablåen var det belopp, som avsågs med inkomna ansökningar om byggnadstillstånd, avsevärt större år 1954 än år 1953. Den höga nivån har i stort sett bibehållits under 1955 även om en viss avmattning kunnat förmärkas under senare delen av året. Investeringsönskemålen är alltfört av en sådan storleksordning att de vida överstiger det beräknade investeringsutrymmet. Detta framgår bl. a. av följande tablå.

Tablå 2. Tillståndsbudget samt anmälda investeringsönskemål.
Kostnad i milj. kr.

Byggnadsarbetets art	Tillståndsbudget 1956	Anmälda investeringsönskemål för 1956
Jordbruk, skogsbruk och fiske.....	3	ingen uppgift
Industri.....	200	570
Kraft- och belysningsverk (ej statliga)	100	300
Samfärdsl (ej de statliga kommunikationsverkens investeringar)....	100	233
Handel.....	81	446
Förvaltning, sociala ändamål m.m....	175	645
Skolor, kyrkor, samlingslokaler m.m.	273	920
Vägar och gator (ej statliga), vatten och avlopp.....	240	370
Militära arbeten.....	90	220
Diverse arbeten.....	120	

Byggnadsarbetarkåren har även under 1955 företett en ökning, vilket framgår av följande sammanställning över det beräknade antalet medlemmar i byggnadsfackförbunden vid slutet av åren 1951—1955.

Tablå 3. Antal medlemmar i byggnadsfackförbunden

	1951	1952	1953	1954	1955
Byggnadsarbetareförbundet.....	115 000	119 500	122 000	129 000	132 400
därav träarbetare	42 000	41 500	41 000	42 900	43 700
grovarbetare m. fl.	52 000	56 000	58 500	62 000	64 700
rörarbetare m. fl.	16 000	16 000	16 000	16 700	16 800
anläggningsarbetare	5 000	6 000	6 500	7 400	7 200
Murareförbundet	14 500	15 100	15 100	15 400	15 800
Målareförbundet.....	18 200	18 800	18 500	18 800	19 700

Ökningen av byggnadsarbetarkåren har, såsom framgår av sammanställningen, varit störst för byggnadsgrovarbetarna, men även för träarbetarna noteras en icke obetydlig stegring i antalet. Antalet murare har ökat med 400 och antalet målare med närmare tusentalet. Ett visst mindre tillskott av utländska byggnadsarbetare har erhållits. Antalet sådana arbetare var den 1 oktober 1955 2 705 mot 2 323 samma tid 1954.

Byggnadsarbetskraften har under 1955 varit fullt sysselsatt. En säsongnedgång i byggnadsverksamheten under de kallaste vintermånaderna har liksom tidigare år ej helt kunnat undvikas. Säsongarbetslösheten vintern 1955 blev dock relativt låg. I detta sammanhang åberopar jag följande sammanställning¹.

De åtgärder för säsongutjämning och överflyttning av byggnadsarbetskraft mellan överskotts- och underskottsorter, för vilka min företrädare i ämbetet redogjorde i propositionen nr 75 till 1955 års riksdag, har även under det senast gångna året fullföljts. Särskilt har aktiviteten inriktats på att genom utbildningskurser söka tillgodose det stora behovet av träarbetare.

Som riktpunkt för tillståndsgivningen har för år 1956 liksom för tidigare år inom byggnadsberedningen upprättats en investeringsbudget, som anger ramen för tillstånd under detta år för byggnads- och anläggningsverksamhet inom olika huvudområden. I bihang 2 av inkomstbilagan till årets statsverksproposition har lämnats en redogörelse för denna budget. Ett sammandrag av tillståndsbudgeten återfinnes även i den förut åberopade såsom tablå 2 betecknade sammanställningen.

Tillståndsbudgeten för år 1956 skiljer sig från 1955 års budget främst i följande avseenden. Den för icke statliga kraft- och belysningsverk upptagna kvoten har nedsatts från 120 till 100 miljoner kronor samt civilförsvarets kvot från 20 till 10 miljoner kronor. Vidare har åtgärder vidtagits för att nedbringa ålderdomshemsbyggandet under 1956 att motsvara en kostnad

¹ Se s. 6.

Tablå 4. Arbetslösheten bland byggnadsarbetare på ett 70-tal större orter¹
Arbetslösa i % av medlemsantalet i fackförbunden

	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956
Jan. 1		12,4	9,9	5,2	5,0	12,0	8,1	6,1	7,9
» 15		14,0	12,3	6,0	5,4	11,2	9,0	7,9	7,9
Febr. 1	14,1	14,3	13,0	5,8	5,7	10,5	10,5	7,8	
» 15	14,0	13,9	12,4	5,7	6,2	12,2	12,5	7,9	
Mars 1	14,4	13,9	11,0	5,0	6,4	10,5	12,5	9,0	
» 15	13,5	13,5	9,2	4,3	5,5	8,3	8,8	7,0	
April 1	12,1	11,5	7,2	5,1	5,9	7,1	6,5	6,1	
» 15	8,3	10,0	5,5	3,9	5,3	5,6	5,7	5,8	
Maj 1	5,0	7,7	3,6	2,8	3,3	3,6	3,7	3,7	
» 15	3,8	4,6	1,8	1,8	2,5	2,7	2,6	2,6	
Juni 1	2,4	3,0	1,2	1,0	1,7	2,2	1,7	2,1	
» 15	1,9	2,2	0,8	0,7	1,2	1,5	1,4	1,5	
Juli 1	1,9	1,8	0,7	0,5	1,3	1,4	1,0	1,1	
» 15	1,2	1,4	0,6	0,4	0,9	1,0	0,8	0,5 ²	
Aug. 1	1,1	1,3	0,5	0,5	1,0	1,1	0,8	0,6	
» 15	1,4	1,2	0,6	0,4	1,1	1,1	1,0	0,8	
Sept. 1	1,7	1,6	0,7	0,6	1,4	1,2	0,9	1,0	
» 15	2,3	1,8	0,6	0,6	1,5	1,3	0,9	1,1	
Okt. 1	2,9	2,0	0,7	0,8	2,0	1,3	1,0	1,1	
» 15	3,6	2,6	1,0	0,8	2,4	1,7	1,1	1,4	
Nov. 1	4,8	3,4	1,2	1,4	3,3	2,2	1,6	1,9	
» 15	6,2	4,3	1,4	1,7	4,3	2,9	1,9	2,4	
Dec. 1	7,2	5,0	1,9	2,3	5,4	3,7	2,7	3,3	
» 15	8,2	6,0	2,5	2,9	7,2	4,6	3,4	4,7	

¹ Tiden febr. 1948—okt. 1949 endast 48 orter.

² Före 15 juli 1955: Arbetslösa medlemmar inom fackförbunden i procent av medlemsantalet. Efter 15 juli 1955: På arbetsförmedlingarna anmälda arbetslösa kassamedlemmar i procent av antalet medlemmar i byggnadsfackförbundens arbetslöshetskassor.

av 25 miljoner kronor mot omkring 40 miljoner kronor år 1955. I stället har hälso- och sjukvårdskvoten förstärkts med 30 miljoner kronor till 120 miljoner kronor, varjämte ecklesiastikdepartementets kvot ökats från 210 till 220 miljoner kronor för att möjliggöra en utökning av byggnader för yrkesskole- och gymnasieutbildning samt akademisk utbildning. Med hänsyn till angelägenheten av att motverka en överansträngning av byggnadsmarknaden under våren och sommaren har föreskrivits, att de olika byggnadskvoterna under första halvåret 1956 med vissa undantag endast må utnyttjas till 25 procent. Beträffande den omfattning, i vilken återstoden av de olika byggnadskvoterna må tagas i anspråk, kommer sedermera beslut att meddelas.

Det bör anmärkas, att tillståndsbudgeten är att betrakta som enbart ett arbetsinstrument, som ger riktlinjer för tillståndsgivningen. Ändringar i tillståndsbudgeten kan företagas i den mån så erfordras för att i varje läge ernå en snabb anpassning av planerna efter de ekonomiska förändringarna och arbetsmarknadsläget.

Som närmare framgår av finansplanen i årets statsverksproposition råder alltfört ett övertryck i ekonomin och situationen ger ökat eftertryck

åt kravet på återhållsamhet i den inhemska hushållningen med stöd av en restriktiv ekonomisk politik. Såsom tidigare anförts är byggnadsregleringen ett instrument i den återhållsamma politiken. De uppgifter jag anför i det föregående ger ett klart uttryck såväl för det bestående höga investeringstrycket som arbetskraftsresursernas fulla utnyttjande. Jag anser det därför nödvändigt att byggnadsregleringen vid sidan av de finans- och kreditpolitiska åtgärderna tills vidare bibehålles i syfte att i nuvarande läge begränsa investeringarna.

Med hänsyn till det anförda tillstyrker jag, att lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete erhåller förlängd giltighet. Beträffande tiden för förlängningen vill jag hänvisa till att chefen för finansdepartementet den 12 september 1955 tillkallat särskilda sakkunniga för utredning av spörsmål sammanhängande med den fulla sysselsättningens ekonomi m. m. Frågan om byggnadsregleringen som ett instrument i den ekonomiska politiken torde i samband härmed komma att bli föremål för de sakkunnigas överväganden. I avvaktan härpå synes lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete böra erhålla förlängd giltighet till och med den 30 juni 1958.

I lagens 1 § anges, att Konungen »vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden» äger — i den mån det finnes erforderligt för att upprätthålla ett fast penningvärde och befrämja en ändamålsenlig användning av förnödenheter och arbetskraft — förordna att 2—7 §§ i lagen skola äga tillämpning. Det synes mig lämpligt att de citerade ordalagen i nu förevarande sammanhang uteslutes ur lagtexten.

Jag övergår nu till att behandla en speciell fråga, som delvis berör byggnadsregleringslagens tillämpning, nämligen spörsmålet om näringslivets lokalisering.

Byggnadsregleringens främsta uppgift har varit att tjäna som ett investeringsbegränsande instrument i en samhällsekonomi, där efterfrågan på varor och tjänster tenderat att överstiga tillgångarna. Vid prövningen av ansökningar om byggnadstillstånd har bl. a. tillgången på arbetskraft såväl för byggnadsarbete som för annan produktiv verksamhet tillmätts stor betydelse. Behovet av ett differentierat näringsliv, nödvändigheten av följdinvesteringar m. m. har också varit synpunkter som beaktats vid byggnadstillståndsgivningen. Härigenom har byggnadsregleringen i vissa fall kommit att användas även i lokaliseringspolitiskt syfte.

Under senare år har frågan om näringslivets lokalisering blivit alltmer aktuell icke endast i vårt land utan även i andra länder. Sålunda finnes från de stora industriländerna, bl. a. England och Frankrike, exempel på att staten medelst särskild lagstiftning tvingats ingripa för att hindra en ur samhällets synpunkt olämplig koncentration av näringslivet.

Även i vårt land har statliga åtgärder vidtagits, som direkt eller indirekt

haft inflytande på valet av förläggningssort icke endast för vissa grenar av förvaltningen utan även för vissa enskilda företag. Utöver den lokaliseringspolitiska verksamhet, som bedrivits i samband med byggnadsregleringen, må följande nämnas. Vissa statliga industriföretag har grundats bl. a. med hänsyn till önskemålet att förbättra försörjningsmöjligheterna i vissa delar av landet. Kommunikationspolitiken har utformats med hänsyn till önskvärdheten av att förutsättningar skapas för ett differentierat och mångsidigt näringsliv i olika delar av landet. Företagarföreningarna, som i stor utsträckning driver sin verksamhet med statsmedel, har tillkommit med samma önskemål för ögonen. De skall eftersträva att till landsbygden och dess tätorter samt till områden med outvecklat näringsliv förlägga sådan företagsamhet som har förutsättningar att med framgång bedrivs där. Den sedan år 1954 existerande statliga lånegarantien till hantverks- och småindustriföretag är också ett viktigt instrument i denna verksamhet. Vid prövningen av varje ärende om statlig lånegaranti tillmätas lokaliseringssynpunkterna stor vikt.

Till 1952 års riksdag framlades på grundval av lokaliseringsutredningens år 1951 avgivna förslag (SOU 1951:6) proposition angående samhällets åtgärder för näringslivets lokalisering (prop. 1952:127). Riksdagens beslut i frågan blev i huvudsak följande. Behovet av samhällets inflytande på företagets val av förläggningssort vitsordades. Den statliga verksamheten på lokaliseringsområdet skulle tills vidare vara en försöksverksamhet och förläggas till arbetsmarknadsstyrelsen, där en särskild byrå för lokaliseringsärenden inrättades. Dess uppgift skulle i huvudsak vara att göra utredningar ägnade att skapa bättre förutsättningar för bedömandet av de aktuella näringspolitiska problemen i vissa orter och inom vissa områden, att insamla material av betydelse för verksamheten samt att lämna företagen direkt rådgivning.

Den av arbetsmarknadsstyrelsen bedrivna försöksverksamheten, som nu pågått i ett antal år, har utan tvekan varit av betydelse. Man kan peka på flera konkreta exempel, där genom arbetsmarknadsstyrelsens åtgärder företag förlagts till platser, som ur samhällelig synpunkt varit lämpliga, men där utan ingripande av styrelsen något företag sannolikt ej skulle kommit till stånd. Ett nära samarbete har etablerats med industriens organisation för lokaliseringsfrågor, industriens produktionsråd, såväl som med byggnadsberedningen, närmast i syfte att därmed komma i kontakt med företag som har för avsikt att nyetablera eller utvidga sin verksamhet. Samhällets möjligheter att ingripa har emellertid varit begränsade, enär den lokaliseringspolitiska verksamheten huvudsakligen endast har rådgivande karaktär. Samma erfarenhet av den rådgivande verksamhetens otillräcklighet har gjorts i England.

Att samhället bör skaffa sig ett större inflytande över näringslivets lokalisering har under senare år kommit till uttryck på flera olika sätt bl. a.

motionsvägen i riksdagen och i den allmänna debatten. Detta har främst motiverats med att den nuvarande utvecklingen mot en koncentration av näringslivet till större befolkningscentra och som följd härav ett ständigt vikande befolkningsunderlag inom andra områden av vårt land är betänklig och att samhället på detta område har ett ansvar, som det icke kan undandraga sig. Uttunningen av befolkningen har i vissa landsändar redan hunnit gå så långt, att utkomstmöjligheterna för den kvarvarande befolkningen torde ha försämrats. Samtidigt anföres exempel på att i dessa områden gjorda investeringar i av samhället uppförda lokaler eller i industri- och serviceanläggningar står outnyttjade. Å andra sidan har storstädernas starka dragningskraft med åtföljande starka tillströmning av arbetskraft medfört svårigheter och torde i framtiden komma att skapa än större problem, om ingenting göres för att påverka utvecklingen.

De svårigheter som i de större tätorterna möter på det samhällseliga planet hänför sig bl. a. till de stora krav på offentliga investeringar av olika slag, som följer med stora befolkningscentra, såsom bostäder, transportanordningar, vägar och gator, vatten och avlopp, skolor, sjukhus etc. Kraven på dylika investeringar är nu så stora att svårighet uppstått att tillgodose dem i den takt som i och för sig vore önskvärd. De spelar också så stor roll i den totala investeringsverksamheten på de större orterna, att de kan inverka oförmånligt på t. ex. industriens möjligheter att tillgodose sina produktiva investeringar. Arbetskraftsanhopningen i de större städerna är icke heller utan olägenheter. Genom de långa avstånd mellan hem och arbetsplats, som ofta uppstår i storstäderna, måste relativt lång tid anslås åt resor, vilket torde betyda en mindre rationell användning av fritiden. Ur samhällets synpunkt är det ett primärt intresse att arbetskraftsresurserna utnyttjas så effektivt som möjligt. Varje ort har sitt optimum, men det är givetvis omöjligt att angiva detta i exakta siffror. Så mycket torde dock stå klart att en tätorts ständiga befolkningstillväxt ingalunda är ett kriterium på att dess produktiva resurser utnyttjas på bästa möjliga sätt. Tvärtom tyder allt på att vissa tätortsområden i vårt land nått en sådan storleksordning att risk förefinnes för uppkomsten av desorganisationsföreteelser, som kan leda till ett mindre effektivt utnyttjande av våra totala produktiva resurser. Om samhället påverkar lokaliseringen så att näringslivets expansionstakt minskar i de större tätorterna men ökar i de områden, som nu har stora utflyttningar, underlättas möjligheterna att komma tillrätta med tidigare nämnda problem. De större tätorternas expansion hejdas och flykten från landsbygden kan minska. Det skapas därvid också förutsättningar för en bättre befolkningsbalans mellan tätorterna och den egentliga landsbygden genom att befolkningen i större utsträckning än annars kan bo kvar på landsbygden och ha sitt arbete i närliggande tätorter. Härtill medverkar även de snabba och förbättrade kommunikationer, som motorismens och vägnätets utveckling skapat.

Om det sålunda ur hela samhällets synpunkt kan betraktas som angeläget att vidtaga åtgärder för att hejda den ytterligare tillväxten av främst de största tätorterna, är det även angeläget att motverka orealistiska och överdrivna föreställningar om fördelar av näringslivets spridning som icke sällan gör sig gällande. Uppfattningen att så gott som varje kommun skall kunna industrialiseras är verklighetsfrämmande. Det primära i strävandena till ett i skilda delar av landet allsidigt utvecklat näringsliv är givetvis att företagsekonomiska förutsättningar finnes för företagens förläggning till en viss ort eller viss del av landet.

Samhällets strävanden på detta område kan inriktas på två vägar. Å ena sidan kan positiva åtgärder vidtagas för att stimulera företag att etablera sig inom områden där det ur samhällets synpunkt anses angeläget att stödja utvecklingen av ett allsidigare näringsliv. Som jag tidigare anfört har flera dylika åtgärder i syfte att förlägga företag till vissa områden redan vidtagits, såsom den rådgivande lokaliseringsverksamheten, företagarföreningarnas verksamhet och kreditgarantin till hantverk och småindustri. Dessa grenar kan och bör ytterligare utvidgas. Kommunikationspolitiken kan bedrivas med särskilt hänsynstagande till de områden i landet där det av samhällliga synpunkter anses motiverat att stimulera näringslivets utveckling. Statens egen företagarkerksamhet dikteras redan nu ofta av dessa motiv, vilket allt framgent bör ske. Å andra sidan talar starka skäl för att samhällets åtgärder även bör inriktas på att motverka ytterligare expansion i de större tätorterna. Med hänsyn till den utveckling, som pågått de senare åren och alltjämt pågår mot en allt starkare befolkningkoncentration till de större städerna, och med hänsyn till de stora problem denna utveckling skapar synes det nödvändigt att samhället nu ingriper med effektivare åtgärder än hittills.

Vid valet av medel för att motverka den icke önskvärda expansionen i vissa orter kan givetvis flera utvägar tänkas. För närvarande synes det ligga närmast till hands att anknyta till byggnadsregleringen, som enligt vad jag tidigare anfört redan i viss utsträckning kommit till användning i syfte att främja den eftersträvade utvecklingen. Någon ändring av lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete synes för detta ändamål ej erforderlig. Vid prövningen av byggnadstillståndsärenden som berör de större tätorterna bör emellertid större vikt än tidigare läggas vid en sådan bedömning av ärendena, som främjar en ur samhällets synpunkt lämplig förläggning av företagen.

Anknytningen av den statliga lokaliseringpolitiken till den nuvarande byggnadsregleringen får ses som ett praktiskt arrangemang under nuvarande förhållanden. Därigenom undviks bl. a. en dubbelprövning av ärendena, då de nämligen på samma gång kan prövas såväl ur byggnadstillståndssynpunkt som lokaliseringssynpunkt. Det förhållandet att sistnämnda

synpunkt beaktas inom ramen för byggnadsregleringen bör givetvis icke vara ett hinder för att byggnadsregleringen avskaffas, när den ur andra synpunkter ej längre bedömes behöfelig. Behovet av en samhällelig lokaliseringspolitik torde kvarstå även sedan byggnadsregleringen avskaffats. Man kan nämligen ganska bestämt utgå från, att det under icke överskådlig tid framåt kommer att finnas vissa orter, främst de nuvarande stora befolkningscentra, i vilka tendensen till en icke önskvärd befolkningskoncentration kommer att kvarstå. När byggnadsregleringen avskaffas, torde därför en ny lagstiftning, som ger samhället möjlighet att öva ett avgörande inflytande på näringslivets lokalisering inom vissa orter och områden, bliva erforderlig.

I enlighet med vad som anförts i det föregående har inom socialdepartementet upprättats förslag till

lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete samt angående fortsatt giltighet av samma lag.

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över lagförslaget, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Alf Björnelid

¹ Denna bilaga, som är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utelämnats.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 23 februari 1956.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden LECH,
REGNER,
GÖSTA LIND,
regeringsrådet LORICHS.

Enligt lagrådet den 18 februari 1956 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 27 januari 1956, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete samt angående fortsatt giltighet av samma lag.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av chefen för rättsavdelningen i socialdepartementet G. Engström.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Sverker Jonson

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 mars
1956.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Ericsson, lagrådets den 23 februari 1956 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 27 januari 1956 remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete samt angående fortsatt giltighet av samma lag* samt hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Karin Wickström